

פיוטי ההושענות⁸⁵.
 [כמדומה שנוהגים לומר כל 'כותרת' שבין הפיוטים, בקול, הש"ץ ואח"כ הקהל]
 יש לפסק כך: "ואוצרך – הטוב לנו – תפתח"⁸⁹.
 "קול מבשר... – אומר הש"ץ ג' פעמים, ואחר-כך הקהל ג' פעמים.
 בסיומם, מכניסים את ספרי-התורה להיכל, מניחים את ארבעת-המינים מהיד, ואומרים 'קדיש תתקבל'. לאחר מכן, לוקחים חמישה כדי ערבה וחובטים בקרקע חמש פעמים [הרבי היה מפריד את הערבות זו מזו קודם החבטה, וחובט קלות. הרבי עמד בהלל ובחביטת ההושענות על הרצפה ממש], מניחים את ה'הושענא' הצידה, ואחר-כך אומרים את ה"יהי רצון"⁹⁰.
 גם נשים וקטנים נוהגים בחביטת הערבה. הרבי לא היה זורק את ה'הושענות' החבוטות על ארון-הקודש; לעיתים הניחן על כסאו, לעיתים השאירן על הקרקע ולעיתים הכניסן לסידורו ולקחן עימו⁹¹.
 אחר-כך מוציאים ספר תורה, וקוראים לארבעה עולים. לכולם: "ביום השביעי".
 קרבן היום במוסף – "ביום השביעי".
 בספר-המנהגים (משיחות תש"ח) איתא:

89) סה"מ תרפ"ז סי"ע כא, ליקוטי דיבורים ח"א דף נט,א.
 90) ע"פ סידור אדמוה"י ואוצרי עמי שלט-שמ (ולא כמש"כ שהרבי עמד על הבימה).
 91) 'אוצרי עמי שמ'.
 92) 'התועדות' תשמ"ו ח"א עמ' 309, 'התועדות' כמובא שם – יש לו גם ענין חבידי עצמאי).

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם-משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן-יודא ור' יוסף-יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
 לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
 זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרלז

ערב שבת-קודש
 חג-הסוכות
 י"ד בתשרי ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
 מכון ליובאוויטש שעל-יד
 צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ד בתשרי ה'תשס"ז — כ"א בתשרי ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ד בתשרי	הלי שקלים פרק ד. הלכות קדוש החדש.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלכות ק"ש פרק ב.	מ"ע קעא. קנג.
ש"ק	ט"ו בתשרי	פרק ג-ה.	פרק ג.	מ"ע קנג.
א'	ט"ז בתשרי	פרק ו-ח.	פרק ד.	מ"ע קנג.
ב'	י"ז בתשרי	פרק ט-יא.	הלי תפלה וברכת כהנים.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קנג.
ג'	י"ח בתשרי	פרק יב-יד.	פרק ב.	מ"ע קנג.
ד'	י"ט בתשרי	פרק טו-יז.	פרק ג.	מ"ע קנג.
ה'	כ' בתשרי	פרק יח-יט. הלכות תעניות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	מ"ע קנג. נט.
ו'	כ"א בתשרי	פרק כ-ד.	פרק ה.	מ"ע נט.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציטת ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	צוות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' / הזריחה							
ו', י"ד בתשרי	3:39	4:26	4:47	5:45	8:31	11:29	11:59	5:19.7	5:44
ש"ק, ט"ו בתשרי	3:40	4:27	4:48	5:45	8:32	11:29	11:59	5:18.5	5:43
א', ט"ז בתשרי	3:40	4:27	4:49	5:46	8:32	11:28	11:58	5:17.2	5:41
ב', י"ז בתשרי	3:41	4:28	4:49	5:47	8:32	11:28	11:58	5:16.0	5:40
ג', י"ח בתשרי	3:42	4:29	4:50	5:47	8:32	11:28	11:58	5:14.7	5:39
ד', י"ט בתשרי	3:42	4:29	4:51	5:48	8:32	11:27	11:57	5:13.5	5:38
ה', כ' בתשרי	3:43	4:30	4:51	5:49	8:33	11:27	11:57	5:12.3	5:37
ו', כ"א בתשרי	3:44	4:31	4:52	5:50	8:33	11:27	11:57	5:11.1	5:35

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ו שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
ערב חג הסוכות	4:42	5:54	4:57	5:55	4:48	5:54	5:00	5:56
שמחת-תורה	4:34	5:45	4:49	5:47	4:39	5:46	4:52	5:48

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב
 כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
 ISSN 0793-7474

לוח השבוע

דרך המנהג בראש-השנה⁷⁶.
 כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה מחליף את ההדסים והערבות ב[משך] חול-המועד סוכות, וכיוון כך, שלטלילת לולב בהושענא-רבה יהיו המקדימה: 3.44. ועוסקים בלימוד התורה, איש איש כמה שבועות⁷⁷.

חשוב לדעת, שבכמה מקומות בשיחותיו מיום זה, נוקט הרבי בפשטות שנוהגים גם אצלנו לומר גם את פרקי הזוהר המובאים בספר 'תיקון ליל הושענא-רבה'⁷⁸.
 בסוף הלילה היה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע הולך לטבול במקווה, וגם חסידים נהגו כך⁷⁹.
 כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע היה מכין (קושר) את ההושענות עבור כל בני הבית [מכנינים גם עבור נשים וקטנים]⁸⁰. לקטנים שבפריסה — יש נוהגין גם לחבוט עבורם].

קושרים אותן על-ידי עלים של לולב⁸¹.
 גם מי שהיה ער כל הלילה ולא ישן חצי שעה — מברך בבוקר את כל ברכות השחר. מי שבוודאי ישן שיעור זה, רחץ פניו ולבש בגדיו (ונעל נעלי-עור) — מברך כל ברכות השחר מחצות הלילה ואילך⁸², חוץ מ'הנותן לשכוי' למי שלא שמע קול תרנגול, שהיב להמתין לעלות השחר [עדיף לצאת לצרכיו תחילה, אבל גם אם לא יצא יברך 'אשר יצר'].
 שהרית:

76 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב סי' רעו, מהתועדויות תשמ"ה ח"א עמ' 346. וראה 'אוצר' עמ' שלג. כמוכך, כשאוכלים זאת שלא בתוך הסעודה יש ליטול ידיים תחילה ללא ברכה (ולא מהני אחיזה במזלג וכד') כיוון שאין דרכו בכך), כמבואר בשו"ע אדה"ו סי' קט"ג, ובסידורו סוף סדר נטייל לסעודה.
 77 'תקנות' כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לתלמידי ישיבות תומכי תמימים, 'אוצר' עמ' שלג. ולפלא שרוב אין נוהרין בוה.
 78 'התועדויות' תשמ"ג ח"א עמ' 247. תשמ"ו ח"א עמ' 408, תשמ"ח ח"א סי' 291, ועוד.
 79 'אוצר' עמ' שלג, אדמו"ר מהורש"ב — משיחות תשי"ח הני"ל, ושם, שהטבילה שייכת להור"ר (אולי — ע"ד ליל שבועות. וראה גם 'אוצר' ניסך-סיון ריש עמ' רטו בקשר לליל שש"פ) ולא לתפילת שחרית.
 80 שם עמ' שלד"ו.
 81 שם עמ' שלד.
 82 ראה פרטי החיוב בקצוה"ש ה, בדה"ש טו. באג"ק כרך ח"ק, עמ' רע"א איתא שיעקב הזמן משנתחייב בהן, ואחר-כך הוא רק תשלומין. וכל-שכן לעניין ברכות התורה, עיי"ש. לעניין הנהוג בכלל וגם עיי" הרבי שלא להפסיק מהלימוד אף לאחר שעלה השחר בוודאות, דלא כאמור בלוח כולל-חב"ד, ראה בלוח חג השבועות (נילון תרי"ט הערה 24, ושי"ו). שם נתבאר וצוינו כו"כ פרטים בעניין ברכות השחר למי שניער בלילה בכלל.
 83 'סה"ש תשי"ד עמ' 14.
 84 'אוצר' סי' שלג.
 85 ליקוטי-שיחות ח"ד עמ' 1368.
 86 הגהת הרבי ללוח כולל-חב"ד, 'אוצר' עמ' שלג.
 87 ללא היהושענות — שער הכולל פמ"ח סיט, ממשמעות האמור בסידור רבינו שלוקחים את הערבות רק לאחר סיום אמירת היהושענות.
 88 'אוצר' עמ' שלט.

לכולם: "וביום הרביעי".
מוסף – "וביום הרביעי".

יום רביעי

י"ט בתשרי, ד' דחול-המועד
הושענות: "אדם ובהמה".
קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים.
לכולם: "וביום החמישי".
במוסף – "וביום החמישי".

יום חמישי

כ' בתשרי, ה' דחול-המועד
הושענות: "אדמה מארר".
קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים.
לכולם: "וביום השישי".
במוסף – "וביום השישי".

יום שישי

כ"א בתשרי, הושענא-רבה
יש להתוודע גם בלילה זה⁶⁹. מלבד זאת, יש להוסיף ביותר בשמחת בית השואבה, בריקוד ובכלי-זמר, יותר מבכל לילי החג. ואף שהזמן מועט בכמות, יש לנצל לשם כך כל רגע פנוי, ואף להשלים בו את כל מה שהחסירו בזה במשך החג, באופן ש"מועט מחזיק את המרובה"⁷⁰. פעם אחת⁷¹ הורה בנוגע לפועל, לצרף גם משבעים אומות הנמצאים, בהשגחה

פרטית, בקירבת מקום, שגם הם יראו (וישתתפו) בשמחה זו, באופן ד"אתה על במותימו תדרוך", עיי"ש.

נשארים ערים כל הלילה. כל אחד קורא לעצמו (ולא בציבור) את כל חומש 'דברים' לפני חצות. גם את פרשת 'ברכה' אומרים הלילה רק פעם אחת⁷².

מה טוב ומה נעים, שביום זה, שעניינו מיתוק הגבורות, יוסיף כל אחד ואחד בנתינת הצדקה יותר מהשיעור הרגיל⁷³.

זמן חצות הלילה באזור המרכז: 11.27.

אחר חצות אומרים (בציבור) בהגירת אבנט את כל התהילים, ואין מאריכים באמירתו⁷⁴.

באמירת קדיש נוהגים כמו בשבת מברכים⁷⁵. לאחר כל ספר מהתהילים אומרים את ה"יהי רצון" של הושענא-רבה ואת ה"יהי רצון" שלאחר צאת הלבנה, בנוסף ל"יהי רצון" של יום-טוב⁷⁶.

מנהג ישן, שהגבאים מחלקים מקופת הציבור תפוח מתוק לכל אלה שאמרו תהילים בליל הושענא-רבה, בין ספר לספר וכיוצא בזה. אכילתו היתה מיד בסוכה, כשאמרו תהילים בסוכה. כיום, כשאין אומרים את התהילים בסוכה והכול מהדרים שלא לאכול מאומה מחוץ לסוכה, אוכלים את התפוח בסוכת בית-הכנסת או אחר-כך בסוכה הפרטית, לאחר שמטבילים אותו בדבש, על

69 ראה גם שיחת שמחת בית-השואבה תשי"ח, תורת-מנחם חכ"א עמ' 83.
70 'התוודעותי' תשמי"ג ח"א עמ' 247. תשמי"ח ח"א עמ' 285. ועוד.

71 'התוודעותי' תשמי"ז ח"א עמ' 325.
72 מלשון ספר-המנהגים עמ' 20 משמע, שבליל הושענא-רבה אין להגבלה דמקרא בלילה, כמו בעשיית. והאמור שם 'והויר' – גופא – לאחרי חצות' כוונתו שאמירת תהילים של יום זה (שהיא הנושא הנדון בקטע זה) מתחילה רק לאחרי חצות. ועצ"ע.

72 'התוודעותי' תשד"מ ח"א עמ' 294.
73 ראה התוודעותי תשמי"ג ח"ג עמ' 418. לאידך, י"א שפעם אירע שמהירו מאוד, ואז הרבי המשיך וסיים

בחדרו].
74 לדברי הרה"ח רי"ל שי' גורנר (הערות וביאורים – אהל תורה: גיליון תתמה ס"ע 76), הרבי אמר קדיש אחרי כל ספר וספר בליל הויר, הן בשנת תשכ"ה והן בשנת תשמ"ט (דלא כסברת היאצרי עמ' שלב). רק בשנת תשי"א לא אמר כלל (ימי בראשית עמ' 269).

75 בספר-המנהגים, משה"ש תשי"ח עמ' 171, ההוראה היא לומר אחר כל ספר את היהירצון של הויר והיהירצון שלאחר צאת הלבנה, אבל לא את היהירצון של יו"ט. אבל בהתוודעות ליל הויר תשי"ג (התוודעותי ח"א עמ' 193 הערה 33, מהקלטה) מדובר על היהירצון שלאחר אמירת תהילים, שבו אומרים "כאילו אמרם דוד מלך ישראל בעצמו" – "כולל גם (ואדרבה – במיוחד) בהושענא רבה".

בסוכות השמחה בשלמות!

עניינם של פסח ושבועות הוא עבודת הצדיקים, ואילו סוכות עניינו עבודת התשובה □ ההבדל בין עבודת הצדיקים לעבודת בעלי-תשובה הוא כהבדל בין תבואת השדה לפירות האילן □ הראשונים עובדים את עבודתם ללא טרחה יתרה והצמיחה היא לפי ערך, בעוד שהאחרונים טורחים רבות בעבודתם והצמיחה היא שלא לפי ערך □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שמחת בית-השואבה בזמן הזה, שאינה אלא ברוחניות, יש בה יתרון מעלה לגבי שמחת בית-השואבה כפי שהיתה בגשמיות, כיוון שבשמחת בית-השואבה בזמן הזה אין ההגבלות שהיו בשמחת בית-השואבה בגשמיות:

בנוגע לשמחת בית-השואבה בזמן שבית-המקדש קיים – איתא במשנה¹ "החליל (ד"שמחת בית-השואבה (ש)היו שמחים בחג לכבוד שאיבת ניסוך המים ומנגנים בחלילים ובכינורות" חמישה ושישה" (ש"אינו דוחה יום-טוב, הלכך לפעמים שהוא חמישה ימים בחג – ופעמים שהוא שישה כגון שחל יום-טוב ראשון בשבת דפשו להו שישה של חול המועד"), היינו שלא חגגו שמחת בית-השואבה אלא בימות החול.

אבל הגבלה זו היא רק בנוגע לשמחת בית-השואבה בגשמיות, מה-שאי-כן שמחת בית-השואבה ברוחניות, כיוון שמתקיימת בלי כלי שיר המנגדים לקדושת שבת ויום-טוב, יכולה להיות גם בשבת ויום-טוב, וכיוון שיכולה

א. מבואר בכמה מקומות¹ בפירוש מאמר חו"ל² "כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה", שיש מעלה בעסק בתורת עולה על הקרבת קרבנות בגשמיות, כי, בהקרבת קרבן גשמי יש כמה הגבלות, שההקרבה היא בבית-המקדש דווקא, וביום דווקא, ובכהן דווקא וכו', ואילו בהעסק בתורת עולה, שהוא עניין הקרבת קרבן ברוחניות, אין כל הגבלות אלו, שהרי עניין זה יכול להיות גם בחוץ-לארץ, אפילו בלילה, ואפילו על-ידי זר.

– הן אמת שלשון חו"ל הוא כ"אילו הקריב עולה", בכ"ף הדמיון, שמזה מובן שההקרבה ברוחניות אינה דומה ממש להקרבה בגשמיות, והיא למטה במדרגה ממנה, ולכן מבקשים³ "ושם נעשה לפניך כו", לפי שההקרבה בגשמיות היא למעלה מההקרבה ברוחניות, אבל אף-על-פי-כן, בפרטים ועניינים אלו שישנם בההקרבה הרוחניות, יש יתרון מעלה על ההקרבה בגשמיות, בכך שאין בהם שום הגבלות, כנ"ל.

וכן הוא גם בעניין שמחת בית-השואבה –

1 ראה לקו"ת אחרי כו"ד ואילך. במדבר יג, ואילך. ובכ"מ.
2 מנחות בסופה (וראה לקו"ש ח"ב עמ' 37
3 הערה 17. וש"נ).
4 בנוסח תפילת המוסף.
5 סוכה רפ"ד (ובפרש"י).

ומחצה⁶⁶ (והיינו, שזמן שחיטת התמיד לפי השעון שלנו הוא בשעה שלש וחצי, והקרבנות בשעה ארבע וחצי), ותיכף לאחר זה התחיל הסדר של שמחת בית-השואבה. (וסיים כ"ק אדמו"ר:) היות והשעה היא כבר אחרי ארבע וחצי, ובזמן הזה ששמחת בית-השואבה אינה אלא ברוחניות ישנה גם בשבת ויום-טוב כנ"ל – צריכים לשמוח עכשיו בשמחת בית-השואבה, ועל-ידי זה זוכים לשמוח בשמחת בית-השואבה בגשמיות, השמחה בבית-המקדש, שעליה אמרו⁶⁷ "מי שלא ראה שמחת בית-השואבה לא ראה שמחה מימיו".

1. אחד מהטעמים על השם "שמחת בית-השואבה" הוא "שמשם שואבין רוח-הקודש"⁶⁸. והכוונה בזה – לא רק שבשעת מעשה שרתה רוח-הקודש, אלא שמשם שאבו רוח הקודש גם על כל השנה כולה.

וכדמוכה מהא דמייטי⁶⁹ עובדא דיונה בן אמיתי ש"נכנס לשמחת בית-השואבה ושרתה עליו רוח הקודש", והרי נבואת יונה בן אמיתי נמשכה משך זמן אחרי שמחת בית-השואבה – בנינוה שבחוף-לארץ, ומוכח מזה, שהרוח-הקודש ששואבים משמחת בית-השואבה נמשכת גם על הזמן שלאחרי זה, ואף במקום אחר.

יתר על כן:

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר⁷⁰ בשם כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק, שבסוכות תקס"ט אמר אדמו"ר הזקן בפעם השישית את הדרוש ושאתם מים בששון הנדפס בליקוטי-תורה⁷¹, והיה זה על-

להיות גם בשבת ויום-טוב, חייבת היא להתקיים גם בשבת ויום-טוב, היינו, שהחייב דשמחת בית-השואבה בזמן הזה הוא גם בשבת ויום-טוב, וזהו יתרון המעלה שבשמחת בית-השואבה ברוחניות לגבי שמחת בית-השואבה בגשמיות.

כלומר: הן אמת ששמחת בית-השואבה ברוחניות אינה בערך לשמחת בית-השואבה בגשמיות (על-דרך מה שנתבאר לעיל גבי קרבנות, שהקרבה ברוחניות אינה דומה להקרבה בגשמיות), אבל אף-על-פי-כן, בפרטים ועניינים אלו הקיימים בשמחת בית-השואבה ברוחניות, יש יתרון מעלה בכך שאין בהם ההגבלות הקיימות בשמחת בית-השואבה בגשמיות, שישנה גם בשבת ויום-טוב.

– ישנם אמנם אחרונים שכותבים נגד עריכת שמחת בית-השואבה בשבת ויום-טוב, כי לדעתם אסור לרקוד ולטפח בידיו בשבת ויום-טוב⁷², אבל כבר רבו עליהם הדעות שבשמחה של מצווה אין כל חששות אלו⁷³, ובמילא מובן גם לעניין שמחת בית-השואבה עכשיו, דלהיותה שמחה של מצווה אין כל ההגבלות גם בשבת ויום-טוב.

2. התחלת זמנה של החגיגה והשמחה דשמחת בית-השואבה היא (לא כלילה, כמו שסובר העולם, אלא עוד קודם לזה) תיכף לאחר תמיד של בין-הערביים – כדאיתא בגמרא⁷⁴: "כשהיינו שמחים שמחת בית-השואבה לא ראינו שינה בעינינו, כיצד, שעה ראשונה תמיד של שחר כו' משם לתמיד של בין-הערביים, מכאן ואילך לשמחת בית-השואבה", והרי "תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשע

(5) ראה ביצה לוב, (במשנה). שו"ע (וארה"ז) א"ח סל"ט ס"ג (ס"ב).
(6) ראה שו"ת מנחת-אלעזר ח"א סכ"ט.
(7) סוכה נג, א.
(8) פסחים רפ"ה.
(9) לאחר משך זמן קצר דשריפת התמיד, והקטרת הקטורת.
(10) סוכה נא, סע"א (במשנה). שם ב.
(11) ירושלמי סוכה רפ"ה.
(12) ראה שיחת ליל ב' דהגה"ס תרצ"ז ס"א (סה"ש תרצ"ז עמ' 162) – נעתק ב"היום יום" טז תשרי, ב' דהג הסוכות. וראה גם אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר ח"א עמ' שנג.
(13) דרושי סוכות עה, ג ואילך.

במשך ימי חול-המועד, יש לנסוע מחוץ לעיר לעורר יהודים בענייני תורה ומצוות, כולל הפצת המעיינות, ולדאוג לכך שיהיו גם שם ארבע מינים כשרים, כולל הוספה במניין ההדסים, לפחות עוד ג' הדסים; ומה טוב – לצרף לנסיעה גם את האשת חבר⁷⁵, וכמו כן את הילדים, לחנכם גם בענייני הפצת המעיינות⁷⁶.

יום שני

י"ז בתשרי, ב' דחול-המועד

היום, וכן בימים הבאים, אין מברכים עוד 'שהחיינו' על הלולב (אלא מי שלא בירך עדיין על הלולב בשנה זו).

הושענות: "אום אני חומה".

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים. לכולם: "וביום השלישי".

במוסף – "וביום השלישי".

במשך ימי חול-המועד מחלפיים ההדסים והערבות, כולם או חלק מהם, אבל אין לוקחים בכל יום ערבה חדשה וכו'⁷⁷.

יום שלישי

ח"י בתשרי, ג' דחול-המועד

הושענות: "אדון המושיע".

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים.

השני". חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון, יהללו, חצי קדיש, מוסף.

בקרבנות בתפילת מוסף אומרים בארץ-הקודש "וביום השני", "ומנחתם" (כיוון שאין כאן 'ספיקא דיומא').

בכל ימי חול-המועד (כמו ביום-טוב), חייבים האנשים לשתות בכל יום רביעית יין, לקיים מצות שמחת-יום-טוב⁷⁸.

בדבר ביקור בקברי צדיקים בחול-המועד – ניתן להתפלל שם על הצריכים לישועה, אף ש"נפשות עולות למעלה ואינן מושגות"⁷⁹.

מבצע ל"ב

הרבי הנהיג, אשר בימי חג הסוכות יוצאים עם הד' מינים לרחוב וכיוצא בזה, מקומות שם נמצאים בני ובנות ישראל לזכותם במצווה זו⁸⁰. גם במבצע לולב משתדלים שיטלוהו בסוכה. [וכן לכבדע כמניי-מוזונות, ולברך עמהם "לישב בסוכה"⁸¹].

ידועה הנהגת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, אשר הד' מינים שהוא מברך עליהם הוא מוסרם כדי שהקהל יוכל לברך עליהם. "מסופר על אחד הרה"צ (כמדומה מפולין) שהתנהג כן בקביעות, וכששאלוהו והרי על-ידי המשמוש נוגעים בהעניין דהדר, ענה, שאין לך הדר מזה שכמה וכמה מבני-ישראל יקיימו בו מצווה נעלית זו"⁸².

עורך 'לוח כולל-חבידי', לבין הרבי בנדון, נתברר שהג"ב, לאחר שנודע לו על השיחה והנהגת אגיש, פנה לרבי בכ"ב בתמוז תשי"ג וביקש אישור מהרבי לשנות את המנהג בלוח תנשי"א כפי ששינו את המנהג בכפר-חבידי (עמ' 27) ע"פ השיחה האמורה, אך הרבי כתב לו ברי"ח מני"א תשי"ג (עמ' 28): "הג"ל משה ראשונה, אח"כ היו ידיעות שונות (ממקרה) אח"כ, ולכן קודם שיפסק דין ויפרסם, כדאי שיברר ככל הדרוש ויפרסם בצירוף מי"מ וכיו"ב". בתשובה, כתב הגרי"ב לרבי את אריכות הברור במנהג חו"ל ע"פ הגאונים והראשונים, ולסיים, לעניין המנהג באר"ק, הביא שם מס' יבית יעקב' למהר"י בי רב ואת דברי הצמח צדק, וביקש אישור להדפיס בלוח את המנהג החדש. אך הרבי השיב ע"ז ביום ז' אלול תשי"ג (עמ' 33): "לא ישנה ממה שדפסם כבר". מכל זה ברור שיש לחזור למנהג הרגיל באר"ק, ועפ"ז תוקן כאן בפנים.
(65) ראה חוה"מ כהלכתו בסוף ההוספות, להיתר. וכ"כ בידרכי חיים ושלום! אות תש"ג. אף שבוהר ח"ב קמב,א

ובשער רה"ק הקדמה לח דף מב,א איתא שאו נפשותיהם עולות למעלה ואינן מושגות (וזה נזכר בהוראת הרבי שבסי ימי בראשית' עמ' 131, ובסי ימי מלך' ח"ג עמ' 1130). ובסי יאבן השו"ס, שו"ע מכתבי הארז"ל, חלק קברי צדיקים פ"א, 'פיתוחי חותם' אות לו, ביאר שאעפ"כ יש מעלה בתפילה מפני קדושת המקום, שלכן כי בשער הגלגולים דף מט,א שהארז"ל הלך בחוה"מ"פ למערת רבי ינאי. וראה נטעי-גבריאל ה"ל באבילות ח"ב פרק פג הערות ג,ה.
(66) ממכתב המזכירות. אף שגם בלא אכילה אין חשש בברכת 'לישב בסוכה', מפני עצם הביקור בסוכת חבירו (כנסמן על הערה 23) ובפרט שנטילת הלולב עושה קביעות (כניל בליקוטי-שיחות שבעה"ה 45) – אולי הכוונה להרגיל שמברכים זאת כשאוכלים מוונות או פת, כי למעשה קשה לדאוג שיאכלו שם "כביצה ועוד".
(67) אג"ק חטי"ז עמ' לח. וראה 'אוצרי' עמ' רצו ואילך.
(68) 'התועודות' תשנ"ב ח"א עמ' 76, שיחות קודש תשנ"ב ח"א עמ' 97.

ב"אנא ה' הושיעה-נא", ובכפולו [בין שני הנעושים ב"אנא ה'"] היה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו עושה הפסק כלשהו, כגון הנחת האתרוג, פיזור הרגליים, סידור הטלית על כתפיו וכדומה⁵⁵], וב"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו" הראשון⁵⁶ אשר בסוף ההלל. ואם בדרך על הלולב בבית-הכנסת קודם הלל, אינו מנענע ב"אנא ה' הושיעה-נא" אלא פעם אחת⁵⁷.

סדר הנענועים: "הודו" – לדרום (הכיוון המדויק לכל הצדדים – כנ"ל בברכת הלולב), "לה" – אינו מנענע (אבל מצרף אמירתו לאמירת מילת "הודו"), "כי" – לצפון, "טוב" – למזרח, "כי" – למעלה, "לעולם" – למטה, "חסדו" – למערב. "אנא" – לדרום ולצפון, "ה'" – אינו מנענע, "הושיעה" – למזרח ולמעלה, "נא" – למטה ולמערב⁵⁸.

הושיענות: מוציאים ספר-תורה אחד, ועומד איתו ליד הבימה ומחזיק⁵⁹. בעת אמירת ההושענות נשאר ארוך-הקודש פתוח⁶⁰. [כמדומה שנהוג להקיף בבית-הכנסת גם כשמתפללים ביחיד].

באמירת ההושענות היה הרבי מחזיק את ארבעת המינים בשתי ידיו, ומצמידם לחזהו⁶¹. לפני אמירת ה'הושענא' של היום אומרים ההושענא דיום השבת – 'למען אמיתך', אבל אין מקיפים אלא באמירת הושענא דיום זה ('אבן שתייה')⁶².

אומרים תיבת "הושענא" בראש כל ארבעת

55 'יאוצרי עמי שיד.
56 בספר-המנהגים נסתפק בזה הרבי, אבל עיף הגהות ללוח כולל-חב"ד מנענעים ביהודי הראשון – שם.
57 עיף המניא סי' תרניא סי' ט, ומנהגי הארז"ל. ואגב, צ"ע איך מקימים כראוי אמירה וענינה דשיץ וקהל ביהודי וביאנא, כשלמעשה כל אחד אומר ומנענע בקבץ שלו.
58 בלוח כולל-חב"ד כתוב שאם לכולם יש לולבים, יניחו את ספר-התורה על הבימה. ולכאורה אי"ז כבוד לסי'ת. וכמדומני שלמעשה אין נוהגין כן.
59 'יאוצרי עמי שיד.
60 שם עמי שטו. צ"ע אם תמיד החזיקו עברו סידור, או

דרך מה שהגמרא אומרת שמשם שואבים, יונה קיבל בשמחת בית-השואבה את גילוי הנבואה, אנו קיבלנו עד אין סוף, הסוף הוא שמישיח יבוא. והיינו, ששאובו ושאובו ("מ'האט געשעפט און געשעפט") לעצמו, לבנים ובני בנים עד ביאת המשיח.

יש רק אפשרות אחת משתיים – או שהוא מקושר להקב"ה או שאינו מקושר, או שהוא מציאות לעצמו או שאינו מציאות לעצמו!

מסיפור זה רואים, שהעניין ד"משם שואבין רוח-הקודש" הוא לא רק ששואבים לעצמו לכל זמן ולכל מקום (כנ"ל מסיפור דיונה בן אמית), אלא עוד יותר, ששואבים גם לדורות הבאים, עד ביאת המשיח. כי, כשהצמח-צדק אומר עד ביאת המשיח, כוונתו לביאת המשיח כפשוטה "פאר זיך, פאר די קינדער, פאר די איינקלאך וכו' וכו', ביז ביאת המשיח".

ועוד דבר רואים מסיפור זה, ש"משם שואבין רוח הקודש" קאי לא רק על שמחת בית-השואבה שבבית-המקדש – מצד קדושת המקום, שהרי שמחת בית-השואבה התקיימה בעזרת נשים, שקדושתה היא אחת מהעשר קדושות¹⁴ – אלא אפשר לשאוב רוח הקודש גם משמחת בית-השואבה שחוגגים בחוץ-לארץ ולאחרי החורבן, כבסיפור הנ"ל מהצמח-צדק שהיה אחרי החורבן.

ועוד זאת – שדבר זה שייך לכל אחד ואחד, שכל אחד יכול לשאוב רוח-הקודש משמחת בית-השואבה, וכמובן מדברי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע¹⁵ שרוח-הקודש היינו ש"מודיעין לו רזי תורה", ובמילא הרי זה שייך

קעלישיקל".
ובמילא צריכים הכל לשמוח בשמחת בית-השואבה, והשמחה [שמחת יום-טוב בכלל, ובפרט שמחת בית-השואבה, שעליה אמרו "מי שלא ראה שמחת בית-השואבה לא ראה שמחה מימיו"] פועלת ומשנה מ"כלים קטנים" – "כלים גדולים", ועד שזוכים לביאת המשיח, שאז לא יצטרכו העניין דשאיבת רוח-הקודש, כיוון שיהיה עניין נעלה יותר מרוח הקודש – "מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים"¹⁷.

ד. איתא בילקוט¹⁸: "אתה מוצא שלוש שמחות כתיב בחג [הסוכות] – אבל בפסח אין אתה מוצא שכתוב בו אפילו שמחה אחת, למה, אתה מוצא שבפסח התבואה נידונית ואין אדם יודע אם עושה השנה תבואה אם אינו עושה לפיכך אין כתוב שם שמחה... וכן אתה מוצא שאין כתוב בעצרת אלא שמחה אחת... מפני שהתבואה נכנסת בפנים, ומה טעם אין כתוב שם שתי שמחות לפי שפירות האילן נידונין...

14 כלים פ"א מ"דח. רמב"ם הל' בית-הבחירה פ"ז הי"ג-ז.
15 המשך תערב"ב ח"ג ס"ע אשפה (נעתק ב"היום יום" ו' שבט). סה"מ עזר"ת ריש עמ' קיב.

16 סה"ש תש"א עמ' 37. וראה גם שם עמ' 36.
17 ישעיה יא, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים בסופן.
18 יל"ש אמור רמז תרנד (בתחילתו).
19 לקו"ת בחוקותי מט, ד.

שלפעמים אמר את ההושענות בעי"פ.
61 מניא סי' תרי"ט.
62 רמ"א שם סי"ב, אי"ר שם. ספר-המנהגים.
63 'יאוצרי עמי שיד.
64 בקשר לקריאת התורה בחוה"מ בארה"ק, כתבו כאן בעבר (עי' ההקלטה משיחת י"ז בתשרי תשמ"ט) כפי שהנהיגו מאז שיחה זו בהרבה קהילות אנ"ש בארה"ק, לקרוא לכל העולים כמנהג חו"ל, חוץ מהרביעי שקורא רק בחובת היום. אולם לאחר שיו"ט תפרסמה אשתדק (ב'קובץ 'פרדס חבי' גיליון 16, עמ' 26 ואילך) מלאו **חליפת המכתבים** שבין הר"י הר"ה ר' ברוך נאה ז"ל,

אבל בחג [הסוכות] לפי שנטלו הנפשות דימוס [פירוש, פטור] ביום-הכיפורים... ועוד שהתבואה ופירות האילן בפנים לפיכך כתב שלוש שמחות".
יש לבאר תוכן דברי הילקוט, שעיקר עניין השמחה הוא באסיפת פירות האילן דווקא.

ד. החילוק בין תבואת השרה ותבואת האילן הוא:¹⁹

תבואת השרה – "אין צריך שהות כל-כך ועיכוב מזמן הזריעה עד הצמיחה", כך שבזמן קצר יודעים כבר מה נעשה עם התבואה, מה- שאין-כן בשדה אילן "יש שהות ועיכוב רב בזמן צמיחתו", ועד שיש פירות – כמו תמר וחרוב – שמוציאים פירות לאחר שבעים שנה (וכמאמר ר"ל²⁰ על הפסוק²¹ "צדיק כתמר יפרי").

ומעלה נוספת בתבואת השרה – שאינה זקוקה לריבוי עבודה ויגיעה כמו פירות האילן, דאף שיש צורך בל"ט מלאכות, דתנא סידורא דפת נקט²² החורש והזורע כו', מכל-מקום, אין זה בערך להעבודה והיגיעה שישנה בשדה אילן, ועד כדי כך, שהיגיעה בתבואת השרה והיגיעה בשדה אילן נקראים בשמות שונים – זו נקראת זריעה וזו נטיעה. ועוד זאת, שבשדה אילן נמשכת היגיעה כל זמן צמיחת הפירות על האילן, כי הפירות צריכים השגחה תמידית שלא יתקלקלו.

אבל לאידך גיסא גדלה מעלת פירות אילן על תבואת השרה – שהרווח בפירות אילן גדול הרבה יותר מאשר בתבואת השרה, הן בכמות והן באיכות, שהרי "הזריעה דתבואה כמו גרעין החיטה יצמח ממנו כדמותו ובצלמו אלא שהוא בתוספת וברבוי",

כלומר: הן באיכות – הרי התבואה הנצמחת היא מאותה האיכות של הגרעין הנזרע, והן

בכמות – שהצמיחה היא לפי ערך הזריעה, דאף-על-פי "שהוא בתוספת וברבוי", ועד שיכול לצמוח עשר פעמים ככה, או אפילו מאה או אלף פעמים (ועל-דרך מה שכתוב ביצחק²³ "ויזרע יצחק גו' וימצא גו' מאה שערים"), מכל מקום הכל הוא לפי ערך הזריעה;

מה-שאינ-כן בפירות האילן – הצמיחה היא שלא לפי ערך הנטיעה כלל, שזורעין גרעין אחד בארץ שאין בו לא טעם ולא ריח, וממנו צומח אילן גדול נושא פירות, שאין בין הפירות להגרעין שום ערך כלל וכלל, לא בכמות ולא באיכות.

ו. והנה, ההבדל בין תבואת השרה לפירות אילן בעבודת השם, הוא החילוק שבין עבודת הצדיקים לעבודת בעלי-תשובה, דעבודת הצדיקים היא כמו תבואת השרה, ועבודת בעלי-תשובה היא כמו פירות אילן.

ביאור העניין:

צדיקים הולכים בדרך המלך, מלכו של עולם, וכל הנהגותיהם הן על-פי שולחן-ערוך, ולכן דומים הם לתבואת השרה, דכמו שבצמיחת תבואת השרה אין יגיעה ביותר ואין כל-כך דאגות, כך צדיקים, אין להם יגיעה ודאגות (מעניינים של היפך כו'); לפני כל דבר שעושים, מביטים המה בשולחן-ערוך, או שאר ספרי קודש, והולכים לבטח דרכם. וכמו כן בטוחים הם בשכרם, דכיוון שכל ימיהם היו כל הנהגותיהם במחשבה דיבור ומעשה על-פי שולחן-ערוך, הרי בוודאי תתקיים אצלם הבטחת התורה "ונתתי גשמיכם בעתם"²⁴, שירד המטר, ובעתו דווקא, בזמן שצריכים אותו, ולא באיחור זמן.

מה-שאינ-כן אצל בעלי תשובה יש ריבוי יגיעות ודאגות, שהרי אפילו על עשיית דבר שלא כפי הרצון פעם אחת בלבד, צריכים כבר

(23) תולדות כו"ב ובפרי"י (נתבאר בלק"ש ח"ה ע"מ' 121 ואילך).
(24) ר"פ בחוקותי.

(20) ראה זח"ג טז, א ובבב"ז אות ד. וש"נ.
(21) תהילים צב.ג.
(22) שבת ע"ב.

אסור לאכול לפני נטילת לולב". והבריאים אינם טועמים, וגם אינם שותים מאומה לפני-כן.⁴⁵

משכימים ומקדימים לקיים מצוות לולב, ובפרט לפעם הראשונה.⁴⁶

נטילת לולב בסוכה היא מצווה מן המוכרח, ואפילו קודם התפילה מברכים בסוכה.⁴⁷ וגם אם יורדים גשמים, מצווה מן המוכרח להמתין עד שיפסק הגשם כדי ליטלו בסוכה.⁴⁸

כשנותנים את ארבעת המינים לאחר לברך, גם לאחר היום הראשון, נכון לומר בפירוש שהוא "במתנה על-מנת להחזיר", "והוא תועלת לנותן ולמקבל"⁴⁹.

איטר יד נוטל את הלולב בימינו שהוא שמאל-כל-אדם, ואת האתרוג בשמאלו שהוא ימין-כל-אדם.⁵⁰

שדרת הלולב צריכה להיות מול פני הנוטל.⁵¹ עומד כשפניו למזרח, נוטל את הלולב ביד ימין ומברך על הלולב, ומתחיל ברכת שהחינו – כשהלולב בימינו והאתרוג בשמאלו. בסיום הברכה – מחברים אותם.⁵²

את הלולב ומיניו מחבר לשליש העליון של האתרוג, אשר אוזחו באלכסון קצת.⁵³

הנענועים: לדרום וצפון – לקרן דרומית מזרחית, קרן צפונית מזרחית. למזרח – לאמצע המזרח. למעלה – בהבאה מורידים

תחילה מעט "המשכה בעולם", ואחר-כך מביאים אל החזה. למטה – בהבאה מעלים תחילה מעט "העלאת העולם", ואחר-כך מביאים אל החזה. למערב [דרך ימין] – שתי פעמים הראשונות לקרן מערבית דרומית, בפעם השלישית – לאמצע מערב.⁵⁴ לכאורה הכיוון צ"ל למזרח ומערב העולם, ולא שה"מזרח" הוא תמיד לכיוון ירושלים ככתפילה.⁵⁵

לכל צד – הולכה והובאה שלוש פעמים. בהבאה צריך להגיע עד החזה, "מקום שמכים באמירת אשמנו".⁵⁶

גם ההולכה, כולל ההולכה הראשונה, מתחילה מן החזה.⁵⁷ אחר כל הולכה מנענעים (מכססים) את הלולב, ואחר-כך עושים את ההובאה.⁵⁸

ראש הלולב יהיה למעלה בכל הנענועים.⁵⁹ במשך כל הנענועים, האתרוג מכוסה ביד – חוץ מהנענוע האחרון, שאז מגלהו קצת.⁶⁰

שחרית:

אין מניחים תפילין בכל ימי חול-המועד.⁶¹ באמירת הלל אוחזים את הלולב (ביד ימין), ולנענועים מצרפים אליו גם את האתרוג (ביד שמאל).⁶²

מנענעים את הלולב ומיניו ארבע פעמים בהלל: ב"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו",

(44) שו"ע סי' תרנ"ב סי"ב.

(45) ראה 'אוצר' ע"מ רצג, ובע"מ צ' לענין תקיעות. [מפי השמועה, הוראת הרבי שמן הראוי לאכול 'מזונות' אחר נטילת הלולב, כדי שברכת ילישב בסוכה תעלה גם על הטיילה שלפניה (אף שגם היא נחשבת 'קביעות' בקל' וחומר משינה וטיול, ראה ליקוטי-שיחות כרך כב ע"מ 125). וראה משי"כ ע"י בפרדס חבי"ד גיליון 15 ע"מ 207 וגיליון 16 ע"מ 227.

(46) סידור אדמו"ה זי"י.

(47) ליקוטי-שיחות ח"ב ע"מ 125.

(48) ע"פ ספר-המנהגים. ואכן הרבי אמר זאת גם בחול המועד.

(49) שו"ע אדמו"ה סי' תרנ"א סי"ד.

(50) סידור אדמו"ה זי"י. בספר-המנהגים צוין למג"א שם סי' ק"ח, שזה כדעת רס"ג, שלטי-הגבורים והשליה שהובאו שם. וכ"כ במשנת-חסידים מסכת ימי מצווה וסוכה פ"ד מ"ו,

דלא כתולעת-יעקב (ראה כ"ה חיים שם סי' ק"ט).

(51) ראה בסי' ארבעת המינים השלם ע"מ תעד, שכן מנהג הנוהגים ע"פ האר"י בצפת ובטבריה.

(52) 'אוצר' ע"מ רצ.

(53) ליקוטי-שיחות ח"ד ע"מ 1162. עוד נהג הרבי, שהיה מביאים אל מול החזה, ואח"כ בתנועה נוספת היה מביאים ומניעים אל החזה ממש. בכל משך הנענועים עמד במקום אחד כשפניו למזרח. לא פנה לכיוון הנענועים אלא בהפניית הידיים וחלק הנוף העליון. בכל הנענועים המינים זקופים ובגובה החזה, מלבד הנענועים למעלה ולמטה, שבהם המינים זקופים ורק הידיים מורמות לגובה הפנים או מושפלות למטה – 'אוצר' שם.

(54) פסקי חסידות אות נה (וצ"ע מ"ט מביא את המניח תפילין בחוה"מ בהל' תפילין שבסידור, נדפס בשו"ע ח"א במהדורה החדשה ע"מ תרי"ט). וראה שערי הלכה ומנהג או"ח ח"ב סי' קפו.

בסיום הקידוש מברכים "לישב בסוכה". המסובים מברכים "לישב בסוכה" אחרי ברכת "המוציא"³⁴.

מנחה: וידבר וקטורת. אשרי, ובא לציון. חצי קדיש. ואני תפילתי. מוציאם ספר-תורה וקוראים בפרשת 'ברכה'. שמונה-עשרה של יום-טוב [ב'והשיאנו' – אומרים כנדפס בעבר "שבת"³⁶ (ומועדי) קדשך"]. אין אומרים 'צדקתך'.

יום ראשון,

ט"ז בתשרי, א' דחול-המועד*

מוציא שבת ויום טוב.

ערבית: אתה חוננתנו. יעלה ויבוא.

אם שכח לאומרו – בכל תפילות חול-המועד: אם נזכר קודם שאמר ה' של סיום הברכה – חוזר ואומר כסדר. לאחר שאמר ה' – יסיים "למדני חוקך", ויתחיל "יעלה ויבוא". נזכר אחר הברכה קודם מודים – אומרו שם, ובסיומו אינו אומר "ותחזינה" אלא ממשיך בברכת "מודים אנהנו לך". אם כבר התחיל 'מודים' – חוזר ל'רצה'. אם כבר סיים 'היו לרצון' השני שבסוף התפילה – חוזר לראש התפילה, ללא 'ה' שפתי תפתח". אם נזכר רק בזמן התפילה הבאה – מתפלל שתיים,

והשנייה לתשלומין³⁷.

אין אומרים "ויהי נועם" ו"ואתה קדוש"³⁸.

הבדלה בסוכה. מברכים ברכת "בורא מיני בשמים" וברכת "בורא מאורי האש". כשמבדיל על היין, מברך, אחר ברכת "המבדיל", "לישב בסוכה"³⁹. "ויתן לך" אומרים בלחש⁴⁰.

שמחת-בית-השואבה נעשית בשנים האחרונות בלילות חול-המועד בכל אתר ואתר בפרסום גדול וברחובה של עיר, בהשתתפות תזמורת וברוב עם⁴¹. כמרכין נעשית שמחה וכו' לנשים בפני-עצמן.

המניחים את הלולב ומיניו במים, מצווה להחליף בחול-המועד מידי פעם את המים, כדי שיישאר הלולב לח והדרור⁴².

מבצע תורה:

מכיוון שחול-המועד אסור במלאכה, וגם אין בו מצוות "חציו לכם" דיום-טוב, ו"לענגו" דשבת, לכן נשאר בו על כל אחד ואחד הציווי המלא של "חייב לעסוק בתורה יומם ולילה ממש" (מלבד זמני התפילה, ומלבד שמחת יום-טוב [ומבצעין], כמובן). ולכן, מכיוון שהקביעות דשנה זו היא שכל ימי חול-המועד רצופים הם, הרי זו הוראה על תוקף החיוב של לימוד התורה ביתרון מיוחד בימים אלה⁴³.

נתינת הלולב:

* **לבני חול:** ערבית דיו"ט, ותודיענו. הדלקת הנרות: לאחר צאת-הכוכבים, ומברכים "שליים טובי", ו"שהחיינו". סדר הקידוש בסוכה, הפעם: יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן, לישב בסוכה. לפני תפילת שחרית, קורא כל אחד לעצמו את הפסרת היום ("ויקהלו" מלכים א' ח). בהוצאת סיית בשחרית אומרים י"ג מדות פ"א, רבשיע וכו', מוציאם ב' סי' וקוראים לה' עולים י"ג או כשב', חצי קדיש כדאתמול, בספר הבי מפיטר כדאתמול, הפטרה "ויקהלו אל המלך שלמה", אשרי, הללו, מוסף, "ובחמשה עשר", "יומנחתם" (ואין אומרים "יוביום השבת" ו"ישמחו"), נשיאת כפיים וכו'. מוצאי יו"ט: אתה חוננתנו, יעלה ויבוא, הבדלה בסוכה (כנייל, בלי "בשמים" ו"מאורי האש", ואין אומרים "ויתן לך"). שחרית חוה"מ: הקריאה בתורה, וכן קרבנות היום במוסף – כנדפס בסידורים, חצי קדיש לאחרי ירבעי. העברת הסדרה 'ברכה' שנים מקרא ואחד תרגום – לכאורה (רק) בשבת שהיא ערב שמחת-תורה.

36 כן נהוג ללא ספק. וכך מסר הרה"ח רי"ל שיי גורנו. והאמור בספר-המנהגים עמ' 64 סוף הערה 39, כנראה נפלה בו איזו טה"ד.
37 ע"פ לוח כולל-ח"ב. פרט נוסף בדין תפילת שחרית, ראה להלן.
38 לוח כולל-ח"ב. הטעם למניעתו כשיש יו"ט בימי החול הוא מפני שאין ששת הימים ראויים למלאכה (שו"ע אדמו"ה"ז סי' רצה ס"ג), וחוה"מ אינו נחשב "ימי המעשה" – ראה שיע'ת סו"ס זה בשם הברכ"י, וליקוטי מהרי"ח ח"ג יסדר מוצאי יו"ט (דפוס ראשון לג ע"ב).
39 ירשימו"ת חוברת ד' עמ' 11. וראה 'אוצרי עמי' שח ועמ' שכד.
40 היום יום בשבת חוה"מ פסח וסוכות. וחבל שנשמש מספר-המנהגים.
41 ראה 'אוצרי עמי' שכב"ג.
42 שו"ע סי' תרנ"ד.
43 ליקוטי-שירחות ח"ז עמ' 266.

העונש והרי אין המלך מעיין כלל בדינו אם ראוי כו' רק שנמחל לו ממילא מפני שאין שם עניין הדין כו' וזה עניין באור פני מלך חיים שזהו בחינת עצם הטוב, ומובן, שחיות זה הוא למעלה מהחיות שנמשך לו מצד חוקי והנהגות המדינה, אלא חיות זה הוא מפנימיות המלך, "פני מלך".

ז. ועל-פי זה יובנו דברי הילקוט בחילוק שבין שלושת הזמנים דפסח שבועות וסוכות – דבפסח לא כתיב שמחה כי עדיין אין התבואה בפנים, ובשבועות נאמר שמחה פעם אחת "מפני שאז התבואה נכנסת בפנים", ורק בסוכות כתיב שלוש שמחות לפי שגם "פירות האילן בפנים".

פסח ושבועות הוא עניין עבודת הצדיקים, אלא שבפסח הוא רק התחלת העבודה, ועדיין לא יודעים כיצד תהיה העבודה בפועל כו', ולכן, תורה שבכתב אינה יכולה לתבוע בפירושו עניין השמחה, ורק בתורה שבעל-פה יש ילפותא²⁸ שגם אז צריך להיות שמחה, אבל לתבוע שמחה בפירוש – אי-אפשר. מה- שאין-כן בשבועות, זמן מתן תורתנו – כבר ישנה עבודת הצדיקים בפועל²⁹, וזהו ש"התבואה נכנסת בפנים", כי עבודת הצדיקים היא כעניין תבואת השדה כנ"ל, ולכן תובעים שמחה בפירוש. אלא שעדיין אין השמחה בשלימות, כיוון שעבודת הצדיקים היא במדידה והגבלה. ואילו סוכות, שבא אחרי יום-הכיפורים, שעניינו עבודת התשובה, הוא עניין פירות האילן ברוחניות, ולכן השמחה או היא בשלימות.

(קטעים מהתוועדות יום ב' דחג הסוכות ה'תשי"ד. יתורת-מנחם – התוועדות: תשי"ד, חלק ראשון (י"ד) – עמ' 29-36. בלתי מוגה)

לעשות תשובה, וכידוע²⁵ שבעניין ה"רצון" אין התחלקות, כך שיש רק אפשרות אחת מבין השנים: או שהוא מקושר להקב"ה או שאינו מקושר, או שהוא מציאות לעצמו או שאינו מציאות לעצמו, ובמילא, אפילו אם פעם אחת עשה דבר כפי רצונו ולא כפי רצון העליון, הרי זה הוראה שהוא מציאות בפני עצמו ומתנהג כרצונו (ועניין זה הוא גרוע יותר מעצם המעשה שעשה), והייב לעשות תשובה על זה. ומזה מובן עד כמה בעלי-תשובה הם בדאגה תמידית.

אבל לאידך גיסא, הרי דווקא בגלל זה שבעל-תשובה הוא בתנועה של יציאה ממצבו, הנה בשעה שיוצא ממצבו, אפשר לדלג למעלה מכל סדר ההשתלשלות ולמעלה מכל מדידה והגבלה. וזהו המעלה שבעבודת בעלי-תשובה לגבי עבודת הצדיקים – שעבודת הצדיקים היא סוף-סוף במדידה והגבלה, אבל עבודת בעלי-תשובה היא למעלה ממדידה והגבלה.

ולכן נמשלו בעלי-תשובה לפירות האילן – כי כמו שצמיחת פירות האילן באה על-ידי יגיעה גדולה ביותר, ויש בה דאגות כו', אלא שבגלל זה גופא הרי הצמיחה היא שלא לפי ערך כלל, כן הוא גם בבעלי-תשובה, שעבודת התשובה היא אמנם ביגיעה רבה, אבל דווקא בגלל זה מגיעים הם למעלה יותר. וכידוע²⁶ שעל-ידי התשובה נמשך חיות לאדם ממקום נעלה ועמוק יותר מהמשכת החיות על-דרך הרגיל, דמאחר שחטא ופגם ועבר את הדרך אי-אפשר לו לקבל חיות מסדר השתלשלות, אלא צריך להמשיך חיות חדש מלמעלה מהשתלשלות.

וכמובא בהסידות²⁷ בפירוש הכתוב²⁸ "באור פני מלך חיים", שזהו כמשל "הנידונין להריגה רחמנא-ליצלן כשנפגעין במלך נמחל להם

25 ראה סה"מ קונטרסים ח"ב שי"א, ב. ש.נ.ב. וראה גם המשך תרס"ו עמ' תקכב. ועוד.
26 ראה לקו"ת אחרי כו"ג. ובכ"מ.
27 סה"מ עת"ר עמ' קח. המשך תער"ב ח"ג

א'שכא. ועוד.
28 משלי טז, טו.
29 ראה פסחים קט"א.

חג הסוכות קשור עם הגאולה העתידה

השמחה תפרוץ את גדריו הגלות

ההוראה מכל האמור לעיל למעשה בפועל, "המעשה הוא העיקר" – בנוגע ל"שמחת בית השואבה": יש לצאת ולשמוח ב"שמחת בית-השואבה" בפועל ממש – על-ידי השירה בפה, "עקימת שפתיו הווי מעשה", עד לריקוד ברגליים (מעשה כפשוטו), ובאופן ד"כל עצמותי תאמרנה", כולל גם – שמחה וריקודים ברשות הרבים, עד שהרחוב בעצמו ירקוד, ועל-אחת-כמה-וכמה שפועלים השמחה והריקוד אצל בני-ישראל שדרים ברחוב, או אפילו רק עוברים ברחוב, כי הדיבור עמהם בענייני התורה הנצחית (ועל-אחת-כמה-וכמה בעניין "ואהבת לדעך כמוך", "כלל גדול בתורה") פועל אצלם באופן של קביעות – "שמחת בית-השואבה", ועד שגם הם נעשים "נרות להאיר", שפועלים על יהודים נוספים לשמוח ב"שמחת בית השואבה"...

וההירצון שעל-ידי ההוספה ב"שמחת בית-השואבה" ימהרו ויזרו עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה – שהרי תכונת השמחה שפורצת גדר, ועל-אחת-כמה-וכמה "שמחת בית-השואבה", עליה אמרו חז"ל "מי שלא ראה שמחת בית-השואבה לא ראה שמחה מימיו", בוודאי שפורצת כל הגדרים, ולכל לראש – פריצת גדריו הגלות, באופן שלא נשאר רושם מענייני הגלות, כי אם ההוספה בשמחה – כמו שכתוב "שמחנו כימות עינינו".

יש להוסיף, שחג הסוכות בכללותו קשור עם הגאולה העתידה – כמו שכתוב בהפטרה דיום א' דסוכות אורות היעודים דלעתיד לבוא: "והיה כל הנותר מכל הגויים הבאים על ירושלים ועלו מידי שנה בשנה להשתחוות למלך ה' צבאות ולחוג את חג הסוכות". ולהעיר גם מדברי הגמרא שלעתיד לבוא ינסה הקב"ה את אומות העולם במצוות סוכה – "מצווה קלה יש לי וסוכה שמה; לכו ועשו אותה כו".

והעיקר – שיהיה כן בפועל ממש, ותיכף ומיד, עוד לפני אמירת ההפטרה...

ולכן, יש להתחיל ב"שמחת בית-השואבה" תיכף ומיד [...] ריקוד בשמחה גדולה, ועד לגדולה שאין למעלה ממנה – גאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו.

וכן תהיה לנו – תיכף ומיד ממש, ובמילא, ממשיכים לחגוג "שמחת בית-השואבה" בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, בבית-המקדש השלישי ועד לקודש-הקודשים וכאמור, תיכף ומיד ממש.

(משיחת ליל א' דחג הסוכות ה'תשמ"ט. התועדויות' תשמ"ט, כרך א, עמ' 10 – בלתי מוגה)

– לימינו. אליך – באמצע. ויחונך – לשמאלו. ישא – באמצע. ה' – לימינו. פניו – באמצע. אליך – לשמאלו. וישם – באמצע. לך – לימינו. שלום – באמצע.²⁶

אין הקהל אומרים "ברוך הוא וברוך שמו" כשמוזכרים הכהנים את השם, ולא "כן יהי רצון" וכדומה.²⁷

הש"ץ והכהנים מנגנים בניגון המיוחד של ברכת כהנים.²⁸ אין מנגנים בשם ה'.

כשהכהנים נושאים כפיהם במוסף של יום-טוב אומר הקהל "ריבנו של עולם... " – בשעה שהכהנים מנגנים דווקא, אבל כשהכהנים אומרים את התיבות, צריך לשמוע. כשמנגנים הכהנים לפני התיבה "וישם", אומר הקהל "רבונו של עולם... הצדיק". כשמנגנים לפני תיבת "לך" – "ואם... אלישע". כשמנגנים לפני תיבת "שלום" – "וכשם... לטובה". וכשהכהנים אומרים תיבת "שלום", מסיים הציבור "ותשמרני ותחנני ותרצני".²⁹

"אדיר במרום... אומרים אחר עניית אמן, כשעדיין הטלית על הפנים".³⁰

הכהנים נושאים על הרוכן עד אחר סיום 'קדיש תקבל', וכך נהגו אצל הרבי. במקום שיורדים הכהנים לפני-כן, יש להימנע מ'זומר להם או 'יישר-כוח'.³¹

קידוש: "מזמור לדוד", "אתקינו", "ושמרו", "אם תשיב", "דא היא סעודתא", "זכור", "על כן" – בלחש. ורק [אתקינו דיום-טוב], "אלה מועדי", וברכות "בורא פרי הגפן" ו"לישב בסוכה" אומרים בקול.³²

בשבת אין מקיפין את הבימה, ו"אין אומרים 'הושענות' כלל".³³

אחר 'הלל' – קדיש תקבל. שיר-של-יום, לדוד אורי, קדיש יתום.

קריאת התורה. 'אתה הראת'. בפתחת הארון אין אומרים י"ג מידות ו"ריבנו-של-עולם", אלא כרגיל: "ברוך שמי... ישועה ורחמים". מוציאים שני ספרי-תורה, את הראשון מוליך הש"ץ, וקוראים בספר הראשון לשבעה עולים (ויקרא כב) "שור או כשב", מניחים ספר שני על הבימה ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. קוראים למפטיר בספר השני (במדבר כט) "ובחמישה-עשר יום". הגבהה וגלילה. הפטרה דיום א' דסוכות (זכריה יד) "נהג יום בא לה", ומוזכרים בברכה אחרונה שבת ויום-טוב. יקום פורקן, מי שבירך, אשרי. הש"ץ נוטל את ספר-התורה השני ואומר 'הללו'. חצי קדיש. מוסף של יום-טוב, בהזכרת שבת.

נשיאת כפיים: לאחר קריאת 'כהנים',³⁴ הכול מכסים את פניהם בטלית, וגם את הילדים מכניסים תחת הטלית.³⁵ גם ידי הכהנים מכוסות בטלית.³⁶

הכהנים מפנים את פניהם לשמאלם, לימינם ולאמצע, ככל אחת מהמילים: 'יברכך', 'וישמרך', 'אליך', 'ויחונך', 'אליך', 'לך', 'שלום'.³⁷

כשאומרים תיבת 'יברכך' – המתברך ראשו באמצע. ה' – מיסב ראשו לימינו. וישמרך – באמצע. יאר – לשמאלו. ה' – באמצע. פניו

אהלי תורה גיליון תתי"ט עמ' 73.

(25) סידור אדמו"ר.

(26) הנהגת הרבי, כפר"ב, גיליון 618, בשם קונטרס 'מלך ביפו'. בגיליון תרי"ט (לוח חג השבועות) פורטו דיני ומנהגי נשיאת-כפיים.

(27) ליקוטי-דבורים ח"א עמ' 58. 'היום יום', בו תשרי. יציאת הלכה למעשה פייב סכ"ד כח ושי"ג.

(28) כדעה הראשונה בשו"ע אדמו"ר סי' קכח סל"ו.

(29) שם סעיף נח.

(30) 'היום יום' ז' בסיוון (ועיי"ש טו תשרי בסופו), 'רשימות'

חוברת קיד עמ' 26.

(31) ספר-המנהגים עמ' 42.

(32) שנסדר עיי' המפקלה' של חסידי אדמו"ר האמצעי, ספר הניגונים ניגון כז.

(33) 'היום יום', ספר-המנהגים ורשימות' שם.

(34) ולברכם רק בהושטת-יד. ראה משנה-ברורה סי' קכח ס"ק ס. הרבי היה מברך כל כוהן 'יישר-כוח, כוהן', הכהנים נוהגים לענות 'ברוכים תהיו!'.³⁵

(35) עיי' ספר-המנהגים עמ' 57 הערה 8. וראה הסמך לעיל בקידוש הלילה.

ומברכים תחילה 'המוציא' או 'מזונות' ואחר-כך, לפני שטועמים, מברכים 'לישב בסוכה'²¹. המהדרים – גם מים אינם שותים מחוץ לסוכה²².

אין מנהגנו לישון בסוכה²³. בשולחן-ערוך רבינו הזקן²⁴ נפסק, שהנכנס לסוכת חברו ל"שינה וטויל", מברך 'לישב בסוכה'. [והנכנסים לביקור קצר ומסתפקים אם זו קביעות, משתדלים לכבדם במיני מזונות יותר מכביצה].

אין מנשקים את הסוכה בכניסה או ביציאה²⁵. שחרית: שמונה-עשרה של יום-טוב, בהזכרת שבת. אחר חזרת הש"ץ אומרים הלל שלם. לכל הדעות מברכים תחילה וסוף, וגם ביחיד (וכן גם בימי חול-המועד ושמחת-תורה).

כופלים "הודו לה" אחר כל אחד מהשלושה פסוקים: "יאמר נא... כי לעולם חסדו", וגם ביחיד. דהיינו: הש"ץ מקריא: "הודו..." והציבור²⁶ עונה בקול: "הודו", ואומרים בנחת "יאמר נא ישראל..."; הש"ץ מקריא: "יאמר נא ישראל..."; והציבור עונה בקול (והש"ץ עמו בנחת): "הודו...", ואומרים בנחת "יאמרו נא בית אהרן..."; הש"ץ מקריא: "יאמרו נא בית אהרן..."; והציבור עונה בקול (והש"ץ עמו בנחת): "הודו...", ואומרים בנחת "יאמרו נא יראי ה'..."; הש"ץ מקריא: "יאמרו נא יראי ה'..."; והציבור עונה בקול (והש"ץ עמו בנחת): "הודו...".

הברכה, הן המקדש והן השומעים. איש שבירך (בטעות) 'שהחיינו' בהדלקת הנרות, אם הדליק חוץ לסוכה, יכוון לצאת כעת, או יברך בעצמו שוב ברכה זו בקידוש.

ביום-טוב דחג-הסוכות טובלים פרוסת המוציא בדבש, אבל על השולחן שמים גם מלח²⁷.

המסובים מברכים "לישב בסוכה" אחרי ברכת "המוציא" (וכן ביום)²⁸. אף-על-פי ששנים פטורות מן הסוכה, בכל-זאת אינן נמנעות מלאכול בה ולברך 'לישב בסוכה'²⁹.

בלילה הראשון של חג-הסוכות חייבים [האנשים] לאכול כזית פת בסוכה. ואפילו ירד גשם, מקדשים בסוכה ומברכים 'לישב בסוכה' ו'שהחיינו', אוכלים כזית וגומרים את הסעודה בכית³⁰ (ובשעת ברכת 'המוציא' יש לכוון לגמור הסעודה בבית³¹). ואם פסק הגשם אחר-כך, יש לשוב לאכול בסוכה כזית פת (מבלי לברך שנית 'לישב בסוכה') ולברך ברכת-המזון בסוכה. אם כשיורד גשם נראה שהוא ייפסק אחרי שעה או שעתים, צריך להמתין³².

מנהגנו שלא לצאת מהסוכה באמצע הסעודה גם כשיורד גשם, וגם במשך שאר ימי החג, במצב כזה נכנסים לסוכה, מקדשים ואוכלים בה ומברכים 'לישב בסוכה', ללא פקפוק, וגם מתוועדים³³. וכן נהג הרבי.

מברכים 'לישב בסוכה' רק על לחם או מיני מזונות יותר מכביצה³⁴ (כביצה: 54 סמ"ק).

13 ראה שו"ע אדמו"ר סי' קסז ס"ח, וכף החיים סי' תקפ"ג ס"ק ד.
14 כדון השו"ע (אדמו"ר סי' תרמ"ג סי' ד), כיוון שאין הם אומרים קידוש היום, ואף אינם שותים יין כשיעור קביעות סעודה.
15 שו"ע אדמו"ר סי' תרמ ס"ב. 'אוצרי עמי' ש.
16 שו"ע אדמו"ר סי' תרל"ט ס"ד.
17 שו"ע אדמו"ר סי' קעח ס"א.
18 עיין בנו"כ השו"ע סי' תרל"ט ס"ה.
19 'אוצרי עמי' שב, עיי"ש.
20 שו"ע אדמו"ר סי' תרל"ט ס"א.

חג הסוכות במחיצת רבותינו נשיאינו

מנהיג אמיתי

פעם עשה הבעל-שם-טוב סוכה שהיתה מלאה שאלות הלכתיות, שגדולי מז'יבוב' נטו לפוסלה. הבעל-שם-טוב התווכח עמם להכשירה, אך ללא הועיל. סמך הבעל שם טוב את ראשו על ידו, וירד פתק מן השמים: "סוכתו של רבי ישראל כשרה". הפתק נשא את חתימתו של מלאך מט"ט.

* * *

מסביר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו:

הבעל שם-טוב בנה לעצמו סוכה, שיש לפקפק בכשרותה, שכן הוא היה 'ראשיכם' של כל העם, גם לכל אותם יהודים שהיו בדרגת "חוטב עצין ושוואב מימין", ולכן בנה סוכה שלא לפי מדרגתו האמיתית, כדי שגם אצלם יהיו השפעות וההמשכות של הסוכה בשלמות וכדי "להעלות" אף את סוכותיהם.

וזה הראה הבעל-שם-טוב ולימד לגדולי מז'יבוב': מנהיג אמיתי הוא מי שמוכן לוותר על הירוד מצווה שלו אם הוא יודע שעל-ידי זה יעזור ליהודי אחר, ולו גם יהא מפשוטי העם!

(שיחת יום ב' דחג הסוכות תשכ"ז)

אדם מועד לעולם

בחייו של אדמו"ר הזקן היה בנו, אדמו"ר האמצעי, ממונה על חינוכם של האברכים. פעם סיפרו לאדמו"ר האמצעי שהאברכים ישנים בסוכה. הוכיח אותם הרבי על כך, באומרו: בשלמא ללמוד ב'מקיף' – דחק ונכנס; אבל לישון ב'מקיף'! הרי אדם מועד לעולם, בין ער בין ישן. וסיים: "מי שהוא 'פנימי' אינו עושה אלא דבר שהוא 'מחזיק בו'".

החסידים פירשו אז את כוונתו של הרבי, שמילא בעת הלימוד, הרי למרות כל החיות עדיין ניתן שהאדם יהיה בעל-הבית על עצמו; אבל בעת השינה, כשנשאר רק 'קיסטא דחיותא' (חיות מזערית), אי-אפשר לאדם להיות בעל-הבית על עצמו וכיצד יכול הוא להיות ללא שליטה עצמית במקום שבו מאירים אורות מקיפים.

ומני אז – יראו האברכים מן ה'מקיף'...

(ספר השיחות תרצ"ו עמ' 295)

הסכך אינו אוהב כעס

פעם נכנס משרתו של הרבי מהר"ש אל הסוכה כשהוא שרוי בכעס. אמר לו הרבי: צריכים להתנהג בדרך ארץ לפני הסכך, הסכך אינו אוהב כעס.

(ספר השיחות תש"ד עמ' 12)

לו ידעו...

כשהרבי הרש"ב היה ברוסטוב, היתה שם קבוצה של בעלי מוסר. בחג הסוכות נתן להם הרבי משקה כדי שיערכו התוועדות של שמחת בית-השואבה. לאחר מכן שאל אותם הרבי: איך היתה ההתוועדות? וענו, שבעת "התוועדותם" אמרו חרוזים, כמו: סכך, איך לאך, מיט דיר צוזאמען (= סכך, אני צוחק יחד אתך).

אמר על כך הרבי: אילו ידעו איך הסכך צוחק מהם, לא היו צוחקים כלל.

(ספר-השיחות תשי"ד עמ' 23)

נוי סוכה

אצל הרבי הרש"ב היה נוי הסוכה – היושב בסוכה.

(ספר-השיחות תשי"ד עמ' 12)

כשהיו שומעים...

בליובאוויטש היה החזן חסיד, ר' איסר שמו. בחג הסוכות היה בא להתוועדות חסידית והיה שר: והחסידים וה'עובדים' העומדים בעזרה, כשהיו שומעים ברכת לחיים יוצא מפי רבינו, היומברכים שהכל נהיה בדברו ושמחים בשמחת יום טוב...

(ספר-השיחות תשי"ג עמ' 1)

הפעם הראשונה

פעם, בהושענא רבה, נכנס הרב המגיד ממזריטש לסוכתו, ואחריו נכנס תלמידו, אדמו"ר הזקן. אמר לו המגיד: נעול את הדלת, שאף אחד לא יכנס. אל תהיה בהתפעלות אלא בהתיישבות – הרבי (הבעל-שם-טוב) בא.

וזו היתה הפעם הראשונה שראה אדמו"ר הזקן את הבעל שם טוב בהקיץ.

(ספר השיחות תשי"ה עמ' 52)

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" שירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש, חג הסוכות

ט"ו בתשרי

בשבת¹.

ממצוות שמחת יום-טוב, לשתות בכל אחד מימי החג רביעית יין². אך אפשר לצאת ידי חובה בשתיית הרביעית מכוס הקידוש (כשמכוונים לצאת בזה. ואפשר גם בלילה³). פעמים רבות דיבר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו על המבצע לבקר בבתי-כנסת (ולנסוע בחול-המועד לערייה-השדה) כדי לשמח בשמחת בית השואבה ושמחת החג בכלל⁴. החל משנת תשמ"א היתה ההוראה לערוך שמחה זו בחול-המועד "ברחובה של עיר", וברוב עם הדרת מלך.

סדר הקידוש:

אומרים בלחש: "שלום עליכם", "אשת חיל", "מזמור לדוד", "דא היא סעודתא", "אתקיננו" דשבת, ואחר-כך אומרים בקול: "אתקיננו" (דיום-טוב) "יום השישי. ויכולו", "בורא פרי הגפן", "אשר בחר בנו", "לישב בסוכה", ו"שהחיינו"⁵.

קודם שהיה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מברך 'לישב בסוכה', היה מביט בסכך⁶.

מי שבירך 'שהחיינו' בשעת הדלקת הנרות – לא יברכנה עתה. ברכת 'שהחיינו' בקידוש שבסוכה, עולה גם על עשייתה ועל מצוות הישיבה בה⁷, ולכאורה יש לכוון על כך בשעת

כדאי ונכון שיתחילו הבנות להדליק בפעם הראשונה ביום-טוב, שאז יברכו 'שהחיינו' גם על התחלת קיום מצוות הדלקת נר שבת ויום-טוב⁸.

אם אפשר, מדליקים את הנרות בסוכה⁹, ולפחות במקום שיראו אותו בעת הקידוש¹⁰. מברכים: 'להדליק נר של שבת ושל יום טוב', ו'שהחיינו'.

מנחה. אומרים 'הודו' ו'פתח אליהו' – ככלל ערב-שבת-קודש¹¹.

קבלת שבת. מתחילים "מזמור לדוד", וממשיכים ככלל שבת¹².

בפיוט "לכה דודי" אומרים "גם בשמחה ובצהלה" ואין אומרים "ברינה"¹³.

הסדר בתפילת ערבית: כגוונא, חצי קדיש, ברכו, ערבית של יום-טוב, בהזכרת שבת. ויכולו, ברכת מעין שבע, קדיש שלם. מזמור לדוד, חצי קדיש, ברכו. עלינו, קדיש יתום.

שמחת החג, וגם שמחת-בית-השואבה, מתחילות מליל ראשון של חג-הסוכות. נוהגים לשיר, למחוא כף ולרקוד [לא רק בחול-המועד, אלא] גם ביום-טוב (ואפילו אם חל

7) שו"ע אדמו"הו סיי תקכ"ט ס"ז. תו"א מגילת אסתר צג,ג (רביעית).
8) שיחות-קודש תשלי"א ח"ב עמ' 87, תודייה ידי יין פסחים קח.ב. ועצ"ע, שהרי צריך גם "לקבוע סעודתו על היין" כמ"ש בשו"ע רבינו שם. וראה "התקשרות" גיליון תקל"ט.
9) נסמנו ביאוצרי עמ' שכ.
10) עי"פ ספר-המנהגים, עמ' 56 והגשי"פ של הרבי.
11) 'אוצרי' ס"ע רצט. וי"א שעשה זאת בסיום הברכה, לפני התיבות ילישב בסוכה (התקשרות) גיליון תקל"ז עמ' 14.
12) שו"ע אדמו"הו סיי תרמ"א ס"א. וראה שלחן המלך שם.

* מקוצר היריעה נשמטו רוב ההערות, אך רוב ההוראות המעשיות הועברו מן הערות אל גוף הלוח.
1) ס"ה ש"ש תשי"ג ח"ב עמ' 481. ישערי הלכה ומנהגי או"ח ח"א עמ' רסא.
2) לוח כולל-חב"ד, ממטה-אפרים סיי תרכ"ה סל"ג. משני"ב סיי תרל"ט ס"ק ח.
3) ראה ליקוטי-שיחות חכ"ב עמ' 283, ושי"ג.
4) לוח כולל-חב"ד, ערי"ה.
5) ספר-המנהגים עמ' 26.
6) שם, מנהגי חג הסוכות.